

A HELYESÍRÁS ÉS A BESZÉDÉSZLELÉS ÖSSZEFÜGGÉSEI

Gósy Mária

MTA Nyelvtudományi Intézet

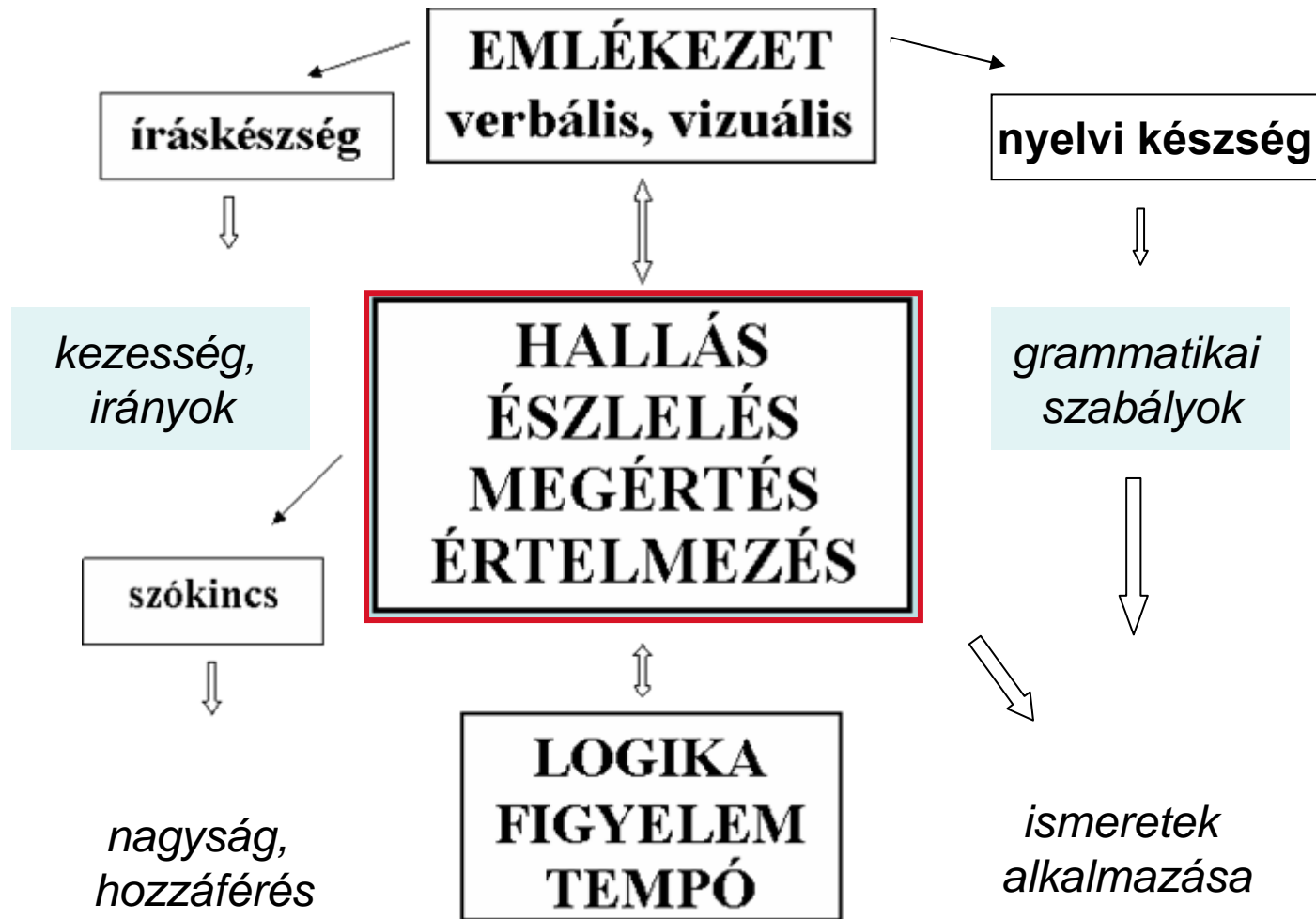
A TÉMA AKTUALITÁSA

- Az olvasási nehézséggel küzdők számának növekedése
- Az olvasás értésének feltűnően gyenge szintje
- A tanulási problémát mutató gyerekek arányának növekedése
- A beszédfeldolgozási folyamatok bizonytalan, hibás működése

EGY HATODIKOS TANULÓTÓL

„Fűröttünk is játszottunk. Aztán sajnós haza kellet menni. Anykám, tesó, anyúkámnak az egyik barátja és így mentünk mezöturra. Ott nem tudom maedig leszünk. ... Otthon porszvósztuk, mek főztünk. ... A játék hejett aludni kellet.”

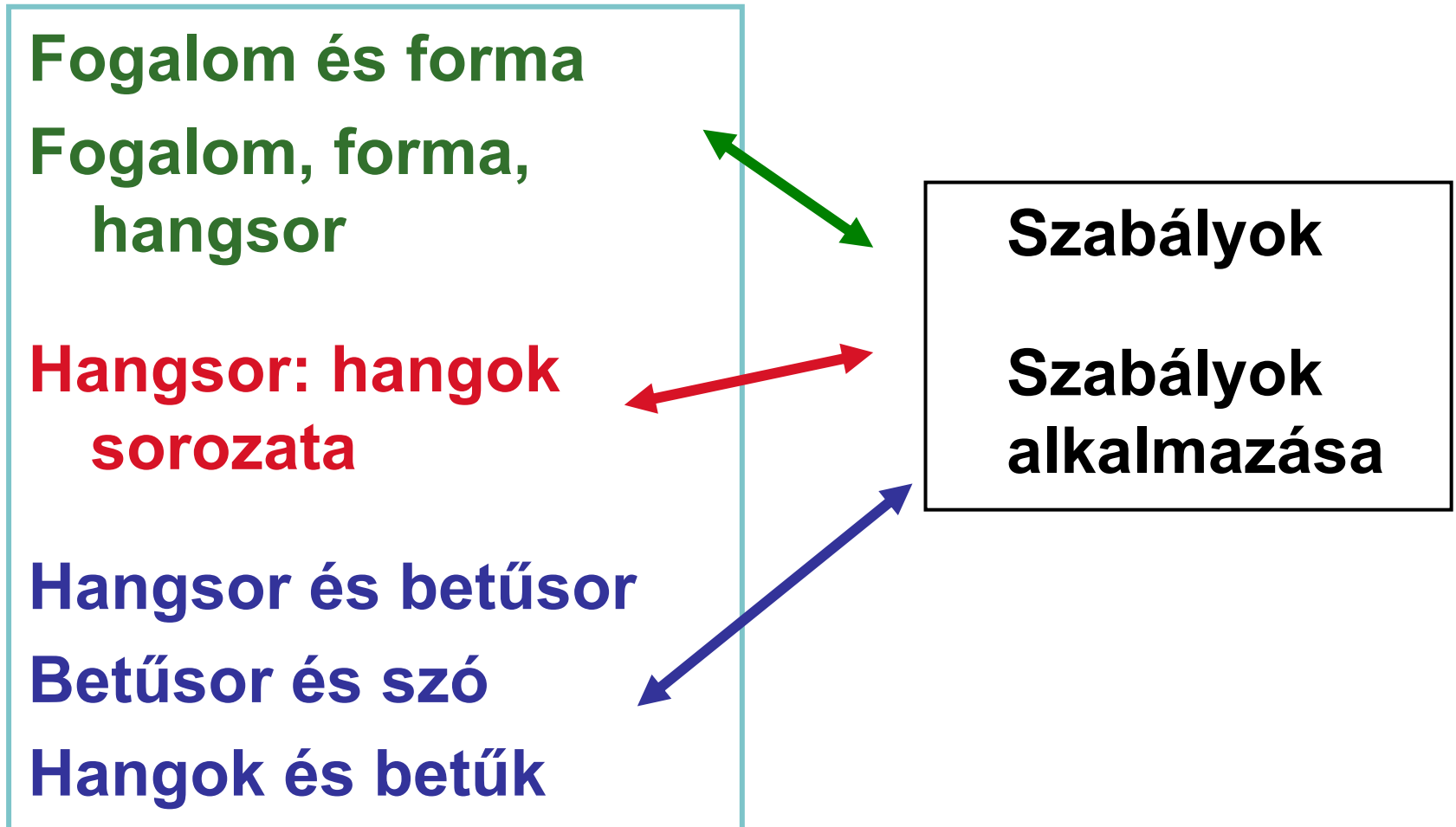
EGY ÍRÁSTANULÁSI MODELL

MI A BESZÉDÉSZLELÉS FUNKCIÓJA?

- Artikulációs mozgások elsajátítása
- Hangsorok, szavak felismerése
- Szókincs növelése, új szavak tanulásának képessége
- Olvasástechnika
- **Írás, helyesírás**
- Idegen nyelv tanulásának alapja

ÍRÁS: KOMPLEX FELADAT

A MAGYAR HELYESÍRÁS ALAPELVEI

A kiejtés szerinti írásmód

**A szóelemző (etimologikus)
írásmód**

Az egyszerűsítő írásmód

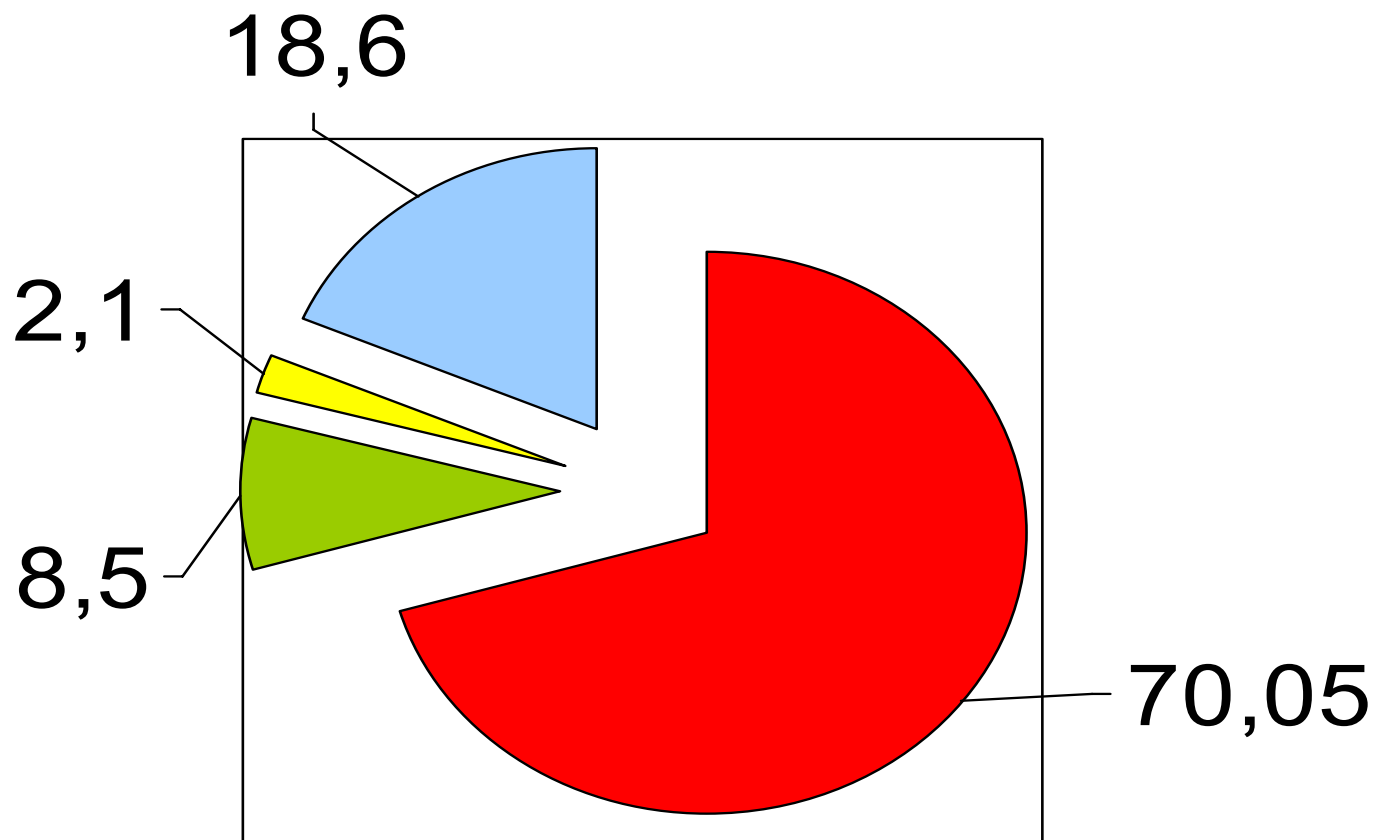
**A hagyományos
(hagyományörző) írásmód**

A HELYESÍRÁS ELVEI ÉS A BESZÉDPERCEPCIÓ ÖSSZEFÜGGÉSEI

Kiejtés		<i>fonetikai észlelés</i>
Szóelemző		<i>fonológiai észlelés és nyelvi tudatosság</i>
Egyszerűsítő		<i>tárolás a mentális lexikonban</i>
Hagyományos		<i>tárolás a mentális lexikonban</i>

AZ ELVEK RELATÍV MEGJELENÉSE (%)

■ kiejtés ■ szóelemzés ■ egyszerűsítés ■ hagyomány

A PERCEPCIÓ ARÁNYA A HELYESÍRÁSBAN

- Észlelés: **70%**
- Észlelés és nyelvi tudatosság: **8,5%**
- Tárolás a mentális lexikonban:
20,7% (nagy részt az *ly*)
- Lényegében tanulásalapú: **29,2%**

**A percepciós nehézséggel küzdő
tanulók aránya: 30–60%!**

MEGOLDÁSI LEHETŐSÉGEK...

1. A beszédpercepciós folyamat fejlesztése.
2. Az íráskészség tudatosítása.
3. Párhuzamos olvasás- és írástanítás.
4. Az észlelés alapú írás gyakoroltatása.
5. A „helyesírás” fokozatos, ill. késleltetett tanítása.
6. Gyakoroltatás.